

12 januari 2018 – Reactie LSVb op wetsvoorstel halvering collegegeld¹

In onderstaand stuk geven wij graag onze visie op het wetsvoorstel halvering collegegeld. Wij gaan achtereenvolgens in op de hoogte van het collegegeld, de onwenselijkheid van sturen op studiekeuzes, de situatie van studenten die gestart zijn van 2015 tot en met 2017, de invloed van de maatregel op het experiment flexstuderen, de situatie van studenten die een tweede studie naast de lerarenopleiding doen, de rol van het bindend studieadvies bij de academische PABO en de veronderstelde effectiviteit van de maatregel.

Hoogte collegegeld

De LSVb is van mening dat het collegegeld in Nederland erg hoog is. Dit geldt ook in vergelijking met de meeste landen in Europa². Als gevolg hiervan ontstaat een serieuze drempel om te gaan beginnen met studeren. De LSVb is als gevolg hiervan blij met deze eerste stap om het collegegeld te verlagen. Wel zijn wij van mening dat een verlaging die alleen geldt voor eerstejaars studenten volstrekt onvoldoende is om deze drempel weg te nemen. Liever zouden wij zien dat de verlaging voor alle studenten zou gelden.

Twee jaar verlaagd collegegeld bij lerarenopleidingen

De conceptwet stelt voor om studenten van lerarenopleidingen ook in het tweede jaar het gehalveerde collegegeld te laten ontvangen. Hiermee wordt de studiekeuze van aspirant-studenten gestuurd middels een financiële prikkel. De LSVb ziet het gevaar dat deze verlaging een perverse prikkel kan vormen. Studenten zouden voor de goedkoopste studie kunnen kiezen in plaats van de studie waar ze het meest gemotiveerd voor zijn. Daarom denken wij dat het wenselijker is om de voorgenomen investering in gelijke mate voor studenten van alle opleidingen te laten gelden.

Studenten gestart van 2015 tot 2017

Er zijn een aantal studentcohorten die aantoonbaar in een nadeliger financieel klimaat zijn begonnen met studeren dan studenten voor hen. Dit betreft studenten die begonnen zijn aan de studie in de zomer van 2015, 2016 en 2017. Zij maken geen aanspraak meer op de basisbeurs, profiteren onvoldoende van kwaliteitsimpulsen in het hoger onderwijs en betalen wel het volledige wettelijk collegegeld. De LSVb is van mening dat een compensatie hiervoor billijk zou zijn. Daarom stelt de LSVb voor de studievouchers waarop deze groep aanspraak maakt te verhogen met het halve reguliere wettelijk collegegeld, namelijk €1030.

Flexstuderen

De gepubliceerde Memorie van Toelichting (hierna: MvT) gaat in op de overwegingen om de verlaging niet te laten gelden voor het experiment vraagfinanciering. In de MvT ontbreekt een toelichting op de pilot flexstuderen. Ook hier zou sprake moeten zijn van een verlaging van de kosten per studiepoint, omdat de generieke verlaging anders het experiment verstoort. Hoewel de pilot flexstuderen momenteel in de praktijk niet wordt aangeboden in het eerste studiejaar, is de verlaging wel relevant voor studenten aan een lerarenopleiding in hun tweede studiejaar. Hoewel slechts een kleine groep studenten deelneemt aan de pilot, vindt de LSVb het belangrijk dat hiermee rekening wordt gehouden.

¹ Gecombineerde reactie op de conceptwet en memorie van toelichting en de concept AMvB en nota van toelichting.

² OECD (12 september 2017). *Education at a Glance 2017*. <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>

Tweede studie naast lerarenopleiding

De MvT beschrijft dat het niet mogelijk is een tweede jaar halvering in te voeren bij het volgen van twee studies waarvan er één een lerarenopleiding is (academische pabo's uitgezonderd). Dit is het geval vanwege de uitvoeringsprocedures en het tegengaan van misbruik. De LSVb vraagt zich af of hier geen elegantere oplossing voor gevonden kan worden. Zo zou de verlaging achteraf, na het behalen van beide diploma's, nog kunnen worden doorgevoerd. Dit voorkomt arbeidsintensieve procedures (het diplomaregister biedt uitkomst), maar zorgt er wel voor dat deze studenten (achteraf) ook aanspraak kunnen maken op het verlaagde collegegeld. In de huidige vorm ontmoedigt de maatregel namelijk om een tweede studie te doen naast de lerarenopleiding.

Rol Bindend Studieadvies bij academische PABO

Voorts beschrijft de MvT dat er in het geval van een academische pabo wel sprake is van een halvering in het tweede jaar (Artikel 2.4e van het besluit). De MvT gaat er hierbij van uit dat al deze opleidingen een Bindend Studieadvies (BSA) hanteren. Dit hoeft echter zeker niet het geval te zijn. Volgens Artikel 7.8b van de WHW is het een keuze van instellingsbestuur om het studieadvies bindend te verklaren. Het uitgangspunt dat dat al deze opleidingen een BSA hanteren is niet juist en onwenselijk. De LSVb stelt voor op dit punt de MvT te wijzigen, zodat de desbetreffende opleidingen hun volledige beleidsvrijheid op het gebied van het BSA behouden.

Effectiviteit maatregel

Uit onderzoek blijkt dat de toegankelijkheid van het hoger onderwijs onder druk staat en financiële drempels hierin een rol spelen, zeker sinds de invoering van het leenstelsel. De LSVb ondersteunt de wens van de Regering om de financiële drempels tot studeren te verlagen en zo de toegankelijkheid van het hoger onderwijs te verbeteren. De LSVb heeft echter wel vraagtekens bij de effectiviteit van de maatregel om het geformuleerde doel te bewerkstelligen.

De MvT is namelijk karig wat betreft de overwegingen rondom de doelmatigheid en (wetenschappelijke) evidentie van de maatregel. De MvT citeert wel onderzoek waaruit blijkt dat de intentie om leraar te willen worden groter wordt naarmate studenten een financiële vergoeding hiervoor krijgen. Er wordt echter geen (wetenschappelijk) bewijs gegeven voor de effectiviteit van de algemene maatregel.

Het Centraal Planbureau heeft echter al eerder geconstateerd dat een verlaging van €1000 van het collegegeld weinig effect zal hebben op de deelname aan het hoger onderwijs³. De LSVb vraagt zich dus af of er geen effectievere wijzen zijn waarop het gestelde doel bereikt kan worden, die meer inkomensspecifiek zijn. Te denken valt aan een verbreding van de aanvullende beurs.

Tot slot is de LSVb tevreden dat de verlaging van 50% ook zal gelden voor opleidingen met het predicaat 'kleinschalig en intensief'.

De LSVb hoopt dat bovenstaande opmerkingen meegenomen zullen worden in het vervolg van de conceptwet. Hierbij vraagt de LSVb expliciet aandacht voor de hoogte van het collegegeld voor alle studenten, de doelmatigheid van de maatregel, compensatie voor de studentcohorten 2015-2017 en het gebruik van het BSA.

³ Centraal Planbureau (18 januari 2013). *Notitie: Deelname-effecten van de invoering van het sociaal leenstelsel in de bachelor- en masterfase*, p.2. <https://www.cpb.nl/sites/default/files/publicaties/download/cpb-notitie-18jan2013-deelname-effecten-van-de-invoering-van-het-sociaal-leenstelsel-de-bachelor-en-.pdf>